

Nro 43.

A' FELS. R. TSASZARNAK ES A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

*Költ Bétsben Novembernek 25-dik napján 1794.
esztendőben.*

B É T S.

Valamint ennekelőtte való esztendőkbén, úgy mostanis erős hadi készülétek téréttének az Austriai örökös tartományokban, bá' or mindeneknek nagy reménysége légyen is a' két hadakozó felek közt lejendő békességhez. Mely hadi készülétek nemtsak azért tartanak szükségeseknek lenni, hogy azok által annyival hasznosabb békesség eszközöltessen reánk nézve; hanem azért is, hogy, ha a' Frantziák fennyen hágo hangon találánának a' békességről beszélni, és oly dolgokat is kívánnának magoknak engedetni, melylyek mind a' közönséges bátorsággal és tsendeséggel, mind az ellenek hadakozó hatalmasságok.

nak méltóságokkal, és tekintetekkel ellenkezőnek, újabb erővel kezdettesen el ellenek a' jövő tavasszal a' hadakozás.

Nem régiben egy Ts. K. parantsolat hozatott és tétetett közönségessé az Austriai ropant birodalomban lakó Abraham maradékaira nézve, melly szerént, minden fegyver viseletre alkalmas nöteien zsidó ifjú, a' ki magaért 140 forint váltságot nem fizethet, katonának vitetik, és a' tár szekereknél való szolgálatra fog alkalmaztatni.

Hadi Történetek és Környüállások.

A' Fels. udvari hadi Kancelláriának hadi dolgokról leg közelebb ki adott tudósítása igen kevésből álló, és tsak azt foglalja magában, hogy Gr. Wallis hadi Tármaster jelentése izerént *Finaléból* egy *Spotorno* nevű helységbe vitték légyen által a' Frantziák tábori magazinumaikat, és kenyér sütő kementzéiket, kétség kívül azon okból, mivel súlyos dolognak lenni tartották, télnek idején, seregeiket *Vadoban* eleséggel táplálni. — Gr. Wallis is erőssiti, hogy a' *Tuloni* kikötő helyben ki készült Frantzia flotta Korsika ellen igyekezik menni, 's onnan ki üzni az Anglusokat, a' melly dolog, nem egy könnyen fog végbe menni.

A' más külső tartománybeli közönséges levelekből im' ezeket olvassuk. *Nimwégen*, *Noviomagus*, *Geldriának*, a' *Waal* vize partyan epült régi és erős várasa, *Nov. 6* ikán oda hagyattván a' *Yorki* hertzeg kórmánya alatt lévő egyesült Anglus és Hollandus seregektől, a' következett éjjel el foglaltatott a' Frantziák által, minekutánna minden ottan hagyatott ágyúk és munióik rész szerént halzna vétetlenekké tétettek, rész szerént pedig a' vízbe hanyattak volna. — Az azolta onnan jött levelek beszélik, hogy még eddig tsendesen és emberségesen viselték ottan magokat a' Frantziák, sem személyekre, sem vagyonaikra nézve meg nem bántván a' lakosokat.

Hanem hogy ezen jó indulattok sokáig tartson, kétekedünk, ellenkezőt bizonyítván Kolóniának, Koblentznek, és más általok el vételett Német Birodalombeli és Hollándiai városoknak példajok, a' mellyeknek, midőn ingyen sem vélték volna, akkor terítették alájuk a' vizes pokrócot.

Rheinfelsnek el nyeretése olly nagy örömet szerzett a' Frantzia seregeknek *Koblentzben* lévő előjáróiban, és az azoknál lévő nemzeti biztosokban, hogy igen gazdag vendégséget ütöttek (ü hettek a' izegény lakosoknak erőszakosan el vételett véres verejtékéből), mellyben mindazáltal kevés lakosok részkesültenek, ki beteggé tévén magát, ki más menetséget gondolván ki a' vendégségből való ki maradásra. — *Nov. 4* ikén, és *5* ikén 400 *Bra-bántzai, Lüttichi* és *Limburgi* lakosoknál felesében kisirtettek által *Deutzból Kolóniába*, kik többire polztó fabrikánsok voltak, és egyedül az által inditattak honnyaikba való vissza térésre, mivel féltek hátra maradott jószágaiknak és örökségeiknek kótyaveiyére való hanyattatásától.

Mastrichtnek el nyeretését a' *Kolóniában* tartózkodó nemzeti biztosok a' meg vonatott harangoknak zúgása és harsogása által adtak azon környéknek tudtára, mellyen való nagy örömöket külömbkülömbfele jelekkel, és gazdag vendégségekkel nyilatkoztatták ki. A' *Mastricht* környékéről jött levelek belzéllik, hogy ez a' bódogtalan város csak nem egészen el pusztitott az ostromló Fr. tűz által, úgy hogy a' leg szebb épületek már most hamvaik alatt nyugodnak. Sokáig védelmezte magát az ott volt Ts. K és Hollándiai őrizet, és ha a' puszkapor tartó magazinum meg nem égett volna, melly által sok izegény lakosok küldettettek a' más világra, még ekkor is ellent állottak volna az ostromló ellenségnek. — Az *Ehrenbreitsteini* vár egynéhány hónapra való eleséggel, és elegendő ágyúkkal, 's munitióval vagyon meg rakattatva. — A' *Koblentz* körül táborozott Frantzia seregeknek nagy része *Moguntzia* vidékére parantsolatott marsirozni —

az ott maradtak nagyon panaszolkodnak az eleségnek, és tüzi fának szüksége ellen.

Kevés kavalléria lévén *Moguntziában*, Nov. 10-ikén az a' parantsolat küldetett *Schwetzingenből Emsbe Mélas* Generál Lajtinánthoz, hogy a' *Jósef* fő hertzeg dragonyos regementét leg ottan oda küldené, a' melly harmad nap múltán ki is indúlt előbbi tanyajáról, 's helyére a' *Wurmser* hufzár regementének egy osztálya parantsoltatott menni. — A' Rénus mellett lévő Ts. K. armádiának nagy része már téli cantonirozó kvártélyba küldetett, nevezetessen pedig a' lovasság. Egy Nov. 6-ikán költ *Mehrheimi* levél azt beszéli, hogy által menni készültek a' Frantziák a' Rénu-son, értékre esvén, hogy annak innenső partján táborozott Ts. K. seregek cantonirungba küldettettek volna, melly miatt ismét egyvőhány regementek parantsoltattak oda vissza térni. Hanem, a' mint szemes vezéreink ezre vették, nem egyéb végek vólt nékiek az által való készületben, hanem hogy a' Hollandiába és Moguntziának segítségére rendeltetett seregek, fel vett útjaikban meg akadályoztassanak.

Néhány Frantziákhoz szító közönséges levelek, nevezetesen a' *Zweibrücki*, az az Bipiotti azt hireztette, hogy a' midön a' Cs. K. seregek Koblenzből ki költöztek volna, olly bartságossan vóltak a' Frantzia seregekkel, hogy sok Ausriai és Frantzia tisztek együtt vatsoráltak és vigadoztak. Ezen költött hírek meg hamisítására, illetén maga ki nyilatkoztatását iktattatta bé *Mélas* Cs. K. F. M. Lajtinánt a' Frankfurti közönséges levelekbe: „Igen szembe ötlő dolog, úgymond, hogy a' *Zweibrücki* Frantzia ujsagíró és annak correspondense, Oct. 29 ikén költ leve ének 256 ik lapján, a' Cs. K. armadiá *Koblenczből* lett ki költözésének historiáját annyira meg isonkította, és tsak nem annyi hazugságot, mint berüt rakott öszve. — Egyik a' kettő közül, t. i. vagy maga az újság író, vagy correspondense, vagy mind a' ketten ki mutatták elmebeli erőtlenségeket, avagy

könnyen gondolkodásokat, vagy gonosz szível viseltetek erántunk, illy gonosz hazugságot találván a' Publicum eleibe. — Hazugság hogy én személyesen conferentiát tartottam volna a' Frantzia Generállal, mindenek irás által mentenek végbe, nem is kívánom soha a' velek való beszédet, mivel ezen Istenről el felejtkezett, és minden jó rendet labaival tapodó nemzet ellen való haragom és gyűlölésem olly nagy bennem, hogy még akkor is, a' midőn a' Fr. foglyokkal, avagy által szökött katonákkal nemzeti nyelveken kellett beszélnem, nagy áldozatot kellett hivatalomnak és kötelességemnek tennem. — Azt beszéltek ezek az újság levelek, hogy a' Cs. K. tisztek, Oct. 23 ikán követett éjjel, együtt vatsoráltak a' Frantzia tisztekkel. — Ez ugyan tellyességgel meg nem eshetett. A' *Manfredini* gyalog regemente vólt a' Rénuson való által jövetelben az utólsó, és én magam is ennek utólsó olztalyánál vóltam Gr. *Mercandin*, és B. *Ocskay* Generál Majorokkal, *Schellenberg Manfredini* gyalog, és B. *Wachenheim* Wurmser hulzár regementjeinek Obestereivel, és mingyárt a' vizen lett által jövetelünk után fel szedetett a' táborig hid. — És bátor úgy nem történt volna is a' dolog; még is mindazáltal tökéletesen meg vagyok arról győzetterve, hogy ezen regementől, melly minden esetekben nemcsak vitéz tettei, hanem erköltsi viselete által is meg különböztette magát, egyetlen egy tizt sem akart volna a' király gyilkosokkal egy asztal mellett enni. Ezen mentséggel és meg igazitással nemcsak a' *Manfredini* regementjének, hanem minden vezérlésem alatt lévő seregeknek tartozom, 's azt mondom, hogyha, a' *Zweibrücki* újság író egy decason által (hogyha ő jobban szeret frantziául irni, mint én) tsak annyit eszik, mint az én alattam való corpus ett Oct. 23-ikán a' Frantziákkal, el merem mondani, hogy nem sokára az elisiumban kell neki újság leveleit irni. — *Metas* Ts. K. lovas F. M. Lajtinánt.

Olasz Ország.

Minémű indulattal viseltetett légyen a' *Génuai* köz. Társaság az új Frankusokhoz, megtettik azon pompából, és tiszteletből, mellyel a' Frantzia respublikának rendkívül való követjét *Villár* polgárt, múlt hónapnak 19 ikén el fogatta. A' *Doge* eleibe vitetvén, egy ékes óratiót mondott előtte, mellyre hasonló képpen, és a' jelenvaló időknek környülállásaihoz szabott óratióval felelt a' *Doge* (Igy neveztetik a' *Génuai* és *Velentzei* Társaságokban, a' kormányozó hertzeg, kiknek neveiket fel lehet a' *Magyar Almanaknak* 171 és 172-ik lapjain találni). — Mind maga a' Fr. követ, mind a' követséghez tartozó személyek egészen a' régi mód szerént voltak öltözködve, egyedül inasai nem voltak inasi köntösben. — A' *Doge* előtt mondott beszédjében nagy indulattal beszélt *Roberspiere*, ennek követői és tselekedetek ellen, és egészen a' mértékleteseknek nyelvén szóllott. — A' Frantzia seregeknek, *Génuai* tartományokba lett bé meneteleket illyetén szókkal mentegette: „Jól tudják azt, úgymond, a' Frantziák, hogy a' midön ők a' *Génuai* tartományba bé mentek, az ő fel tételeket mások ótsarolták; hanem én imé ezen Frantziáknak nevekben ki jelentem, hogy ezt nem más feltételből miveltek, hanem hogy e' szomszéd hatalmasságoknak hatalmok ellen védelmezhessek *Génuának* határait. Jól tudom, hogy a' folyó századnak közepében elegendő lett volna *Génua* az illyetén fel tételeknek héjjába való tételekre; de méltó meg jegyezni, hogy vagynak ollyatén környülállások, a' mellyek közt jobb azokat meg előzni, és lehetetlenné tenni, mint sem el várni, még akkor is, a' midön bizodalom lehet azoknak semmivé való tételekre. — Meg újítom itten a' Fr. respublikának közönséges kívánságát, 's bizonyítom hertzégsegedet, kinek el húnnyt ősei közt egy oly férfiú találhatott, a' ki hasznossá tudta magát hazájához tenni, a' midön annak szabadságot szerzett, hogy én minden erömet arra fogom fordítani, hogy azon köz haszonnak

égyesítése, az a' valóságos atyafiui szeretet, a' melly most mind a' két nemzet közt fenn vagyon, továbbá is fenn tartasson; és hogy én a' Genuai Republicával való munkásságomnak, mindenkor a' hivsége, ezt a' virtusoknak elváihatatlan úti társát, vezérül tartani s. a' t."

A' Livornóból jött tudósítások szerént, az az Angliai flotta, a' melly eddig, különös osztályokban, a' közép tengeren úzkált és vigyázott, most egészen, a' *St. Fiorenzoi* ki kötő helybe ment bé, a' Korsikai szigetnek, mellyre erősen fenik fogaiikat a' Frantziák, fedezésére, a' melly 17 linea hajókból és sok fregattákból álló.

Nov. 2 ikán holt meg Rómában *Bernis Ferentz Joakim* Kárdinál Püspök, életének 80, Kárdináli hivatalyának pedig 37 ik elztendejében. Született *Párisban* Majusnak 22 ik napj. 1715 ik elzt., Kárdinállá lett 1753 ik elztendőben, és sokáig Protectora, avagy Prókatora volt Frantzia országnak a' Római udvarnál, és háromszor volt jelen a' conclavében, u. m. 13 ik és 14 ik *Kelemen* és 6 ik *Pius* mostan uralkodó Sz. Pápáknak pápaságra lett választatásokkor. — Az ő halalával a' 4. ik kárdináli süveg maradt árván. Melly jó gazda lett legyen ő, abból meg tettik, hogy 300 ezer Skudit hagyott maga után, kész pénzben, draga kövekben, és házi bútorban (Egy Scudi 2 forintot tesz a' Római Statusban). Tsak a' szti ezüst edényei 90 ezer scudira betsültetnek. — Testamentomának végre hajtojává a' Spanyol ministert, *Azara* rittert tette. Ehez költöztek a' Provinciai és Artésiai Grófoknak feleségeik is, a' kik két elztendőtől fogva szüntelen a' meg holt Kárdinalis palotájában laktak.

Frantzia Ország.

A' múlt hólnapnak 31 dikén tartatott ülésben, a' midön t. i. a' Spanyolokon vett győzedelemről való tudósítás fel olvastatott vóna, a' békességről is tétetett emiékezet. Egy a' nemzeti képviselők közzül így szóllott: „Az ármádiaink-

nál történt dolgok azt mutatták, hogy mi nem fogjuk magunkat vissza vonni, sem békességet nem fogunk kérni, a' velük hadakozó hatalmasságoknak kell azt keresni; de azomban mi sem fogjuk magunkat más népek tyrannusainak mutatni — nem fogjuk e' részben a' Rómaiaknak kevéységeket követni — élni és nem vissza élni fogunk a' győzedelmek jussaival — mindenek kéresére just enged nekünk a' győzelem, de mi egyedül azt fogjuk kívánni, a' mit a' természet igazság jóvá hagyand. A' kik velünk alkuba akarnak botsátkozni, szükség azoknak leg elsőben is a' Frantzia nemzetnek felsőségét, és függetlenségét meg esmérni. — Szükség lészen a' Conventnek közönségesen ki nyilatkoztatni, hogy minden békességes alkunknak e' lészen első czikkelye. — Továbbá azt is szükség lészen a' Conventnek ki nyilatkoztatni, hogy minekutanna a' Frantziák azért hadakoztanak volna, hogy a' mi jussaink, és vezetésünk szerént intézett igazgatásunknak formája leg kissebben is meg ne sertetessen, azonképen mi is mindenkor tisztelni fogjuk más nemzeteknek jussait, soha sem fogjuk magunkat azoknak beiső kormányába avatni, és mindazokat a' kormányokat, a' mellyek a' népeknek vagy formális, vagy tacita, az az, alattomban való meg egyezéseken épültenek, mi is meg fogjuk esmérni. —

Ezen ülésben egy *Porcher* nevű polgar özvegyének, és árváinak taplaltatásokra 1000 livrát rendelt a' Convent. A' nevezett polgar, *Roberspierre* tyrannussága alatt, emigratióval vádoltatván, guillotinoztatott; azomban 24 óra múlván tanubizonyosság levele érkezett, hogy nem emigrált, de már akkor késő volt, mivel mind hazájából, mind e' világból, valósággal emigrált.

Dünkerkaban, *Ostende*ben, és *Sluys*ben nagy tengeri készületek tételnek — a' Touloni kikötő helyben el készitetett flotta *Korsikának* vissza vételére rendeltetett, és így ma holnap véres tengeri ütközet fog esni az Anglusok és Frantziák közt. A' Nantesi revolutionális széknek meg fogatott

ragjai, minden általok gyakorlott kégyetlenségnek okát *Carriere* re hárítván, minap az a' kérdés támadott a' Conventben, leheté a' N. képviselőket is törvénybe idézni, és bűnöknek mértéke szerént meg büntetni? Erre azt végezvén a' Convent, hogy lehet, leg ottan egy 21 személyből álló *commissio* rendeltetett a' *Carriere* meg vizsgálására; de mivel ezek közül ketten jelen nem voltak, ismét az a' kérdés fordult elő, hogyha e' kettőnek távolgy lételek miatt, halasztasson e' a' dolog, vagy mingyárt elő vetetessen? Sok egymással való veselkedések után, az utólsóbb határozatott meg. Ezen végzés szerént, *Nov. 2* ik napján, citáltott, és meg is jelent *Carriere*, még pedig egy *Gens d'armes* (igy neveztetnek Parisban a' policziának katonái) és egy policzia inspectornak kísirése közti. E' történetről jelentést tétetvén azon ki nevezett *commissiúnak* képében a' Convent előtt, nagy perpatvarra való alkalmatosságot szolgáltatott, sokan a' Convent méltóságával és jussaival ellenkező dolognak tartván, hogy a' nemzeti képviselőkkel illy alacsony módon bánattasson. A' *Robespierre* által meg fogattatott és rab-ságra vettetett képviselőknek dolga végre el nyomattatott, 's mindnyájan, a' kik meg életben vagynak közülök, t. i. 71 en előbbi szabatságokba helyheztettek; hanem bé fognak e' a' Conventbe ismét vétettetni, a' már más kérdés — a' petsétek is le szaggattattak írásaikról, és úgy tettik, hogy ezek az ártatlanul szenvedett emberek készek igaz bűnzúállásokat a' köz tsendességnek fel áldozni. — A' következő napon tartatott ülésben azt is meg határozta a' Convent, hogy a' gyanuságból el fogattatott személyeknek jószágaik szabaditasson fel a' *sequestrum*, az az, bírói kéz alól, és ők, mint örökösök, tettések szerént bánhassanak azokkal. — Ezen végzés által ismét mély seb ejtetett a' *Jakobinusok* szivén, a' Convent követőinek és barátinak száma pedig szemlátomást szaporittatott — a' *Conciergerie* nevű tömlőt, mellyben sok foglyok meg betegesedvén meg hóltak, egészen ki üresitetett, és a' kik még

szabadon nem bocsátattak, a' *Du Plessis* nevű hazba vitettek által. — Egyédül a' Nantesi revolutionalis széknek tagjai és agensei, kiknek száma mintegy 40 főre megyen, hagyattattak ottan meg, a' mellyből a' tettik ki, hogy ezek a' barbarusok el fogják érdemlett jutalmokat venni. — Minémű kégyetlenséget vittenek ezek a' gonosz emberek végbe, ha egyébből nem, tsak ez egy történetből is ki tettzene. Egy *Lebon* nevezetű biztos egy este az *Arrasi* utzán menvén, hallya hogy egy háznál valaki klaviroz; ennek a' háznak lakosi *ügymond* vigan vagynak magok közt, bé küld a' házba, meg fogattattya a' klavirozó személyt, egy 15 esztendőös nevendék szép leányt anyyával égyütt, és más nap reggel fel áldoztattya a' guillotine óltárán, a' mellyre nem ezek, hanem önnön maga lett volna méltó.

Nov. 3-ik napján azt végzette a' Convent, hogy minden municipalitások, az az, polgári előjárók adjanak számot, mennyi ezüstöt küldöttek legyen be az egyházi kintsből a' pénz verőműhelybe, hogy tudhassa annak summáját. Sokan úgy veledvén arról, hogy leg alább is három ezer millióra reá megyen, el merte *Cambon* mondani, hogy 25 milliónál töbre nem megyen, mivel abból sok el rejtetett, sok más idegen tartományokba vitetett, sok el lopatott, és hogy sok egyházakban találtatott arany edény, nem valóságos arany, hanem tsak arannyal füstöt ezüst vagy réz vólt. Azt is hozzá adta ezen szavaihoz *Cambon*, hogy a' tornyokról le szedettetett harangoknak pénzé lett által változtatások nemtsak semmi hasznára, sőt inkább nagy kárára vólt a' Fr. respUBLICÁNAK, többe telvén azoknak által változtatások 4 milliónál.

Ugyan ekkor 26 Spanyol zászlók mutattattak bé a' Conventnek, és egy olly kard, mellyet egy Fr. Kaplár *St. Maurici* nevű Spanyol Generáltól el vett. — A' Conventnek előülöle meg ölelte, és meg isókolta annak által adóját. — Ennekfelette egy *Drüle* nevű huszár vitetett a' Convent eibe, a' ki a' Rénusi ármadiánál vitézkevén, 35 vágást, és öt

lövést kapott a' testén. — Ezt is meg ölelte és meg tsókolta az előülő (hogya ennél több jutalmat nem nyert vett sebeiért, ez ugyan kevés házára lehet). — Egy a' Convent tagjai közül 7 huszár által környül vétetven, nemtsak meg nem rettent töllök, söt mind a' hetet le vágta, 's lovaikat el nyerte. A' nyereséggel menvén ismét négy huszárra bukkant, a' kik két pajtásainak nyakaik körül derekasan forgolódtak, ezeket is tehát le vágta, 's lovaikat el nyerte. — Bámúltak a' jelenvalók nagy vitézségén, és tapsoltak örömökben. — Ekkor végeztetett az is el, hogy *Dumerbion* Generál helyett, a' ki vénsége és egészségtelensége miatt, le tette az Olasz országi ármadiának kormányozását, *Scherer* Generál légyen ottan a' fő vezér.

Már egynéhányszor emlekezetet tettünk a' Pyrenéusi Fr. ármadiának Spanyol seregeken vett győzedelmeiről és Katalóniába, Biskajába és Navarrába lett mély bé nyomulásokról, a' honnan bizonyossan nem akarnak üres kézzel kijönni. — A' Conventnek *Nov. 5.*-ikén tartatott gyűllésében a' végeztetett el, hogy minden azon tartományokban találtatandó mén lovak és kosok küldetessenek által Frantzia országba, és osztattassanak ki azokban az osztályokban, mellyeknek levegő ege leg alkalmasabb azoknak szaporodásokra. — Továbbá meg parantsóltatott a' közjóra ügyelő Committének, avagy Commissiónak, hogy tegyen fel valamelly törvényt azoknak jószágaiokról, a' kik vagy tudatlanságból, vagy igazságtalanságból végeztettek ki e' világból, úgy mindazáltal, hogy a' respUBLICÁNak házna is el ne mellőztessen. — A' *Carriere* törvénybe idéztésének halogatása nem kevés béketelenséget okozott a' Párisi publicumnak, a' melly tellyességgel nem szenvedheti, ezt az emberi véren hizott fene vadat.

Lengyel Ország.

Most már bizonyossan irhattuk Erd. olvasóinknak, hogy *Nov. 3.*-ikán el foglalták az Orosz

seregek *Warsóviát*. Ezen történetet ekként adja elő, a' múlt szombaton költ Bétsi diarium: Minkutánna az Orosz sereg Gr. *Suwarow* vezérlése alatt, *Warsóviának* külső várasához Prágához közelített volna, Oct. 29-ikén mingyárt hozza fogott az ágyuzáshoz, mellynek hallása által nagy félelembe és rémülésbe ejtettek a' várasnak lakosai. — Nov. 3-ikán lárma jel adattatván, mingyárt a' Prágai sántzokba mentek a' fel fegyverkezett polgárok, az ágyuzás egész nap tartott mind a' két részről, de még akkor semmi nevezetes dolog nem történt. — Következett nap viradta előtt, rajta ment az Orosz sereg a' Prágai sántzokra, még pedig olly mérgességgel, hogy egynéhány óra múlván azokat el foglalta. Ekkor még inkább nevedett a' Lengyeleknek félelme, úgy annyira, hogy a' ki merre futhatott el futott. — A' Vistula vizén lévő keskeny hajó hid dugva volt emberekkel, a' kik között, a' nagy félelem és egymás után való rohanás miatt, sokan le húlottak a' vízbe, 's ott meg fúltak, azon közben az Orosz ágyuk is nagy mézárást tettek közöttök. Mind két részről sok ember veszett el. — Tsak hamar a' hidat is el foglalták az Oroszok, és a' kiket még azon találtak, fogságra vitték. — A' Lengyel hadi seregek el futván széllyel szórattak, egész táborokat, magazinumaikat, munícióikat, ágyuikat, egy szóval, minden tábori eszközeiket el nyerték a' győzödelmesek, kikre szüntelen repitettek a' belső várasból az ágyú golyóbisok, de öök keveset hajtottak azokra. Este felé egészlen meg szünet az ágyú ropogás, deputatusokat küldvén a' magistratus a' *Suwarow* Generállal való capitulatio vegett. Ezen deputatusoknak, az Orosz táborból, Nov. 5-ikén lett vissza térések után, következő tudositás közöltetett a' *Warsóviai* polgárokkal: „Minthogy az ö Excellentiájához, a' *Warsóvia* alatt álló Orosz seregeknek vezérjéhez, Gr. *Suwarow*hoz küldetett követjeink, onnan lett vissza-térésekkor azt a' jelentést tették, hogy öök ö Excellentiája, Gr. *Suwarow* által egész bethűlettel fogadtattak, maga velünk való capi-

tulajdonra való készségét ki nyilatkoztatta: sőt néhány ő Excellenciája tulajdon keze alá írása által meg erősített praeliminaris tikkelyeket is hoztanak magokkal, mellyekben a' polgaroknak mind személy- mind örökségbeli bátorságot sőt a' végbe ment ellenségeskedésnek tökéletes, el felejtése is igirtetik; arra való nézve szükségesnek itilte a' polgári előjáróság ezeket tudtára adni a' polggárságnak, és egyfersmind ohajtya, hogy addig is, míg ezen capitulatio tökéleteségre menne, mellyről tudósítani fogják az előjárók a' polgárságot, magokat tsendesen tartásák, és lövöldözni meg szünnyenek, annyival inkább, mivel ő Excellenciája Gr. *Suwarow* is meg tiltotta maga seregeinek a' lövöldözést. — Ki adattott a' Magistratusnak *Nov. 5* ikén 1794 ik elzt. tartatott gyűlésében. — *Lukaszevitz all. előülő.*"

Továbbá, azt hirdettette ki a' Warsóviai magistratus, hogy Gr. *Suwarownak* különös kívánsága az, hogy minden polgár és lakos, még a' capitulatiónak tökéleteségre lejendő vitetése előtt, minden fegyverét, dárdáját és kalzáját adja ki: ahozképest arra kéri őket a' magistratus, hogy ezen kívánságát a' fent említett Generálnak leg ottan tellyesítsék. — Minden betses fegyver, és a' mi a' vadászathoz tartozik, a' tsendességnek helyre állitása után, kinek kinek vissza fog adatatni. — Mindezeket bé tellyesítette a' polgárság, és *Nov. 7* ikén ismét ezt hirdettette ki a' Warsóviai magistratus:

Minthogy az ő Excellenciájával Gr. *Suwarownal* készítettett, és tulajdon keze alá írásával meg is erősített capitulatio szerént, mellyben minden városbeli polgárnak és lakosnak, mind személylyére, mind vagyonára, mind hajlékára nevezve tellyes és tökéletes bátorság igirtetik, hólnap réggel, bé fognak az Orosz seregek a' városba rukkolni: ahozképest arra kéri és inti őket a' magistratus, hogy ezen alkalmatossággal eszesen és tsendesen viselleyék magokat. — Minthogy arra kötelezte magát ő Excellenciája, hogy szoros

hadi fenytéket fogna az allattavalók közt tartani: arra való nevezve, minékünk is azon kell igyekeznünk, hogy mindenek tsendesen, és rendezen follyanak köztünk. — Szükség, hogy az oda ki rendeltetett polgárok örizet alá tegyék azokat, a' kik ezen parantsolattal ellenkezőképen viseléndik magokat; sőt, hogy annyival állandóbb legyen a' tsendesség, azt parantsollya a' magistratus, hogy minden házak és hajlékok zárva tartassanak, és senki is tsuportokba öszve ne gyüllyön. — *Költ 7 ik Nov. 1794-ik esztendőb. Lukaszewicz Jósef All előülő.*

A' *Suwarow* Generál által kivántatott capitulatió pontyainak rövid summája ebből áll: hogy mind a' Lengyel katonaság, mind a' lakosok lerakják fegyvereiket, és nemtsak az ágyúk, hanem más hadi eszközök is egy bizonyos helyre hordattassanak öszve, és öriztessenek. Mindennek, mind személyére, mind jószágára nézve tellyes bátorság igirtetett az Orosz vezér által, sőt arra is kötelezte magát, hogy eddig gyakorlott vétkeiért senki számadásra nem fog húzattatni. — Továbbá formális pardon és közönséges amnestiat igirtetik mindennek, és végre arra is kötelezte magát, hogy tartózó mélységes tisztelettel fog a' király iránt viseltetni.

A' Lengyel seregek fegyvereinek lerakattatásáról hozatott pont, nagy békételenséget okozott az ármádiánál, sokan olly vélekedésben lévén, hogy az bé nem foglaltatott a' capitulatióban. — A' nemzeti gyűllés tellyes hatalmat adott a' királynak az előbbi tsendességnek és békességnek helyre állítására, és tökéletességre való vitelére, és e' folyó hólnapnak 15-ik napjáig a' Lengyel ármádiára nézve készitetett fel tételek is végbe fognak vitettetni. — Az imitt amott történt véres viadalokban, és apró tsatázásokban annyira meg kevesitetett a' reguláris katonaság, hogy igen kevés maradt közülök életben és ép-ségben. — Már is 2000 Orosz katonaság rukkolt bé *Warsóviába*, a' több seregek *Prága* környékén

táboroznak — meg lehetőös tsendesség uralkodik a' városba, hanem a' revolutionának nevezetesebb fejei, 's nevezetesen *Kolontay* Kancellários bátor-ságosabb helyre vették magokat.

Magyar Ország.

Eperjesről 12 ik Nov. Múlt hólnapnak 21 ik napján végzeu el itten életének ditsőséges pályafutását *T. Tüdös Karlovszky János* úr, az ide való *A. C.* tartó *Gymnasiumnak* nagy érdemü első *Professor*a, égy oíly hasznos férfiú, kinek halálát sokáig gyálzolni fogják a' tudományok, és az azokat igazán szerető magyar ifjak. Harmad nap múlván, u. m. *Oct.* 23-ikán érdemeihez illendő halotti tisztességgel meg is adatott hólt teste édes anyjának, a' földnek. Született ez a' meg hólt tudós férfiú *Túrótz Vármegyében*, *Bisztritska* nevü helységben, a' ki is iskolai tudományának a' hazai nevezetes iskolákban lett el vegezése után a' Német országí fő iskolákba ment, 's azokban, és nevezetessen a' *Hálai* fő iskolákban, holott akkor a' többek közt két igen nevezetes és nagy tudós emberek vóltak u. m. *L. B. Wolff Krestely*, és *Baumgarten Jakab Zsigmond*, tudományait hat egész elztendőkig folytatta, és öregbitette. *Académiai pályájának* el végzése után hazájába vissza térvén, elsőben, néhai *Lehótzky Dániel*, az egész Magyar hazában igen hires *Prokátor* úr fia adat-tatott *Posonban* gondviselése, és tanítása alá, a' melly idő alatt, néhai *Tomka Szálzky* öreg *Professor* urat gyakorta segitette az ifjúság tanításában. Annakutánna 1760-ik elztendőben a' *Kés-márki A. C.* lévő *Gymnasiumnak* *Professorságára* hivattatván, és vitetettvén, 10 elztendőkig viselte ottan hasznos hivatallyát. — Onnan 1770-ik elztendőben az *Eperjesi Evang. Gymnasium* *Professorságára* vitetett által, holott egészien végső napjaig, mind a' tánuló ifjuságnak, mind a' *Publicumnak* tellyes meg elegendésével folytatta terhes, de igen gyökeres hivatallyát. — Kéitelkedem (így szóll *Eperjesi* nagy érdemü és tudományü

correspondensünk) ; hogy valaki az Aug. Conf. tartó Tanítók közül Magyar országon, annyi sok jó, és mind az egyházi, mind a' polgári hivatalra alkalmas ifjat szült volna valaha, mint néhai *Tomka Szászky János*, és *Karlóvszky János*. Kiváltképen való dicséretére szolgál az utólsóbnak, hogy valamint ő a' tanuló ifjusághoz, úgy ez is ő hozzá példás jó hajlandósággal, és hiveséggel viseltetett. Mennyire szerette legyen a' tanítást, meg tettik abból is, hogy halála előtt negyed nappal magát a' tanító házba vitette, és igen épületesen, de utólszor tanította a' keze alatt lévő ifjuságot. Gyakorta szép hivatallyai vóltak a' prédikatorságra ; de mivel nagyobb hajlandósággal és talentommal bírt az iskolai hivatalra, mint a' prédikatorságra, áthatatossan, 's utólsó lehelleig meg maradt a' mellett. — Ajánlékozzanak a' kegyelmes egek több *Karlóvszky*kat is édes Hazánknak !

A' mi megyénkben imitt amott veszett farkasok járnak. — A' Makovitzai uradalomban, nevezetesen *Regettő* nevű helységben, e' folyó hólnapnak 8 ikán két ökrészt támadott meg egy a' mezőben, mind a' kettőnek ábrazattyát rútvál meg martzongotta, onnan által menvén a' szomszéd faluban *Sztebnikben*, ott is meg mart egy embert, hasonló módon bánt *Czigelkaban* éggyel, *Gabolthoban* pedig négyet sebesített meg, a' kik által vervén a' fene állatot, meg adták néki a' jutalmat. — A' meg mardostatott emberek még most is az orvosok gondviselések alatt vagynak.

Tudósítás.

Bihar Vármegyében, Szekelyhid, és Diószegh uradalmak részéről, *Leta* nevű helységben, jó hizott sertések, mintegy 250 darab, most folyó esztendőben esendő Decembernek 12 ik napján licitáció, avagy kótyavetye által el fognak adattatni ; azért a' kinek kedve lejjend jó hizott sertéseknek vételére, ne terheltessen a' meg irt időben és helységben meg jelenni.